

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis Tollenarii Brvgensis e Soc. Iesv Specvlvm
Vanitatis Sive Ecclesiastes Solvta Ligataq. Oratione
Dilvcidatvs**

Tollenaer, Jean de

Antverpiæ, 1635

Prosa Exegesis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68633)

Vitam qua facit insuauiore,
 Et vitam facit impiatiorem.
 Aut qua vipereo profusa partu
 Pestis exitio potentiore
 Grassetur gemino sub axe mundi:
 Aut quid stultitie tenens cathedram,
 Infestet grauius genus Promethei.
 Sed quò noxia, quò cupido tendis
 Pruritu insatiabili sciendi?
 Nescires melius, quod agra plores.
 Quis prudens lacrymis fodit scatebras,
 Quae sat sponte scaturiunt per orbem?
 Si scires minus, & minus doleres.
 Nil moror: malè sit malis tenebris:
 Torquent abdita, propalata vites.
 Aut si nulla datur malis medela,
 At saltem iuuat hoc, iuuat misellos,
 Quà peste intereant, palàm tueri.

PROSA EXEGESIS.

LAUS est non infima Medicorum, corporis morbos
 solerter inuestigare, notare symptomata, pericula
 cogitatione præcipere, & priusquam incumbant, matu-
 rè propulsare: quæ omnia in animæ morbis ac periculis
 eò magis valere debent, quòd hæc maiores pariunt cala-
 mitates, nec raro sempiternas. Stulti enim est, ac cæci,
 & in rebus humanis planè hospitis ac peregrini, secu-
 rum inter tot pericula degere, & quæ pestes animum
 infestent, fusque deque habere. Peruersa confidentia
 est, ait Cyprianus, quæ periculis vitam credit; & lubri-
 ca spes est, quæ inter fomenta peccati saluari se posse
 confidit. Incerta est victoria, inter hostilia arma pugna-
 re;

Pericula
 prospicien-
 da & præ-
 cauenda
 sunt.

Cyprianus
 seu quis
 alius de
 Singul.
 Cleric.

re; & impossibilis liberatio est, flammis circumdari, & nec ardere. Verendum est dormienti in ripâ, ne cadat. Nemo diu tutus est periculo proximus. Quare hæc cura viros cordatos semper intentos habet ac sollicitos, quibus vitii animus potissimum infestetur, quibus mundi illecebris in fraudem impellatur, quibus periculis facilius succumbat. Et quidem tot undique pericula miseros circumstant, vt quò se potissimum conuertant, non satis habeant exploratum.

Quid quisque vitet (ait Horatius) numquam homini satis Horat. li 2.
Cautum est in horas. Odâ 13.

Quid enim omnino tutum est in vitâ mortalibus?

D. Antonium accepimus aliquando Deo repræsentante aërem, quâ latissimè patet, laqueis obductum vidisse, & meritò perturbatum exclamasse: *Quis tandem* Mundus plenus laqueis & periculis.
 euadet? Plena enim sunt omnia periculis, inquit D. Leo, Leo Ser. 5. Quadrages.
 plena laqueis. Incitant cupiditates, insidiantur illecebræ, blandiuntur lucra, damna deterrent, amara sunt obloquentium linguæ, nec semper veracia sunt ora laudantium. Idemque alio loco: *Insidiæ sunt in diuitiarum* Idè Ser. 11. Quadrages.
 amplitudine, insidiæ in paupertatis angustiis: illæ eleuant ad superbiam, hæ incitant ad querelam. Tentat sanitas, tentat infirmitas, dum & illa materia est negligentia, & hæc causa tristitiæ. Laqueus est in securitate, laqueus est in timore: nec interest, vtrum animus, qui terreno tenetur affectu, gaudiis occupetur, an curis, cum par morbus sit, vel sub vanâ delectatione gaudere, vel sub anxia sollicitudine laborare.

Quid ego nunc perniciosas mundi leges, Dei legibus contrarias, commemorem? quid lubricas & ad lapsum præcipites huius vitæ vias? quid insanientium turbam, quæ torrentis instar peruersis opinionibus infirmos

Mundi leges & praua exempla periculum creant.

Cyprianus
lib. de Spe-
acul.

firmos abripit? quid exempla vitiorum, quouis Oratore potentiùs in fraudem impellentia? Cùm enim mens hominis, inquit Cyprianus, ad vitia ipsa ducatur, quid faciet si habuerit exempla? & natura corporis lubrica, quæ sponte corruit, quid faciet si fuerit impulsæ?

1. Ioan. 2,
16.

Mundus
errat in de-
lectu bono-
rum.

Diuitia se-
pè noxia.

Hieron.
Epist. 13.

Gregorius
lib. 34. Mo-
ral. c. 18.
Superbia
vitiâ dam-
nosa.

Prætermitto errores imprudentium, quibus immorari singulis, infiniti laboris fuerit. Tres tantùm maxime peruagatos verbo perstringam, quos hac sententiâ complexus est Apostolus Ioannes: *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* An non merito has *impiorum stultitias, & errores imprudentium* esse dixero? Quid enim feruentioribus votis ac desideriis vulgò prosequimur, & tamen quæ potest esse pestis humano generi capitalior? Diuitias intuere, quas dolores oculorum iure possumus appellare, quanto in pretio habentur? quantâ contentione expetuntur? & tamen disertè de illis pronuntiat diuus Hieronymus, non posse in idem pectus conuenire virtutes & diuitias.

Seueriùs etiam de superbiâ vitæ pronuntiat D. Gregorius, quam tanto ambitu prehensant mortales, assensens eum, qui se illi tradiderit, nullum habere posse cum virtute commercium. Alia, inquit, vitia eas solummodò virtutes impetunt, quibus ipsa destituuntur; ira videlicet patientiam, gastrimargia abstinentiam, libido continentiam expugnat: superbia autem, quam vitiorum radicem diximus, nequaquam vnus virtutis extinctio- contenta, contra cuncta animæ membra se erigit, & quasi generalis ac pestifer morbus corpus omne corrumpit.

Sed quamuis tantam stragem vni superbiæ Gregorius imputet; nescio tamen, an non latius grassetur concupi-

cupiscentia carnis, quam triumphali luxuriæ curru in-
uectam, inter reliquos Pharaonis currus scite describit
Bernardus. Currus hic quatuor vitiis tamquam rotis
voluitur, ventris ingluvie, vestium mollitie, otij somni-
que abundantia, ac denique ardore foedæ libidinis. Equi
bini, vitæ prosperitas, & rerum affluentia: quibus equis
duo insident, torpor ignaviæ, & cæca securitas. Atq; his
quidem calcaria nulla, ne quid sit in regno voluptatis
quod contristeret aut pungat; sed potius conopeum in
manibus ad umbram inducendam, dissimulatio & neg-
lectus rerum providendarum. Proprium namque est,
inquit, mollis & delicatæ animæ, etiam necessarias dis-
simulare curas, & ne æstuantes sollicitudines sentiat, sub
latibulo dissimulationis abscondi. Quid hoc *impruden-*
tium errore perniciosius, & tamen quid familiarius?

Carnis con-
cupiscentia
maximè
noxia.
Bernardus
Scrm. 39.
in Cant.

Itaque ut vnde digressa est, eò reuertatur oratio, cum
plena sint hîc omnia peste, contagione, laqueis ac peri-
culis; ne quis ignorantiam ruinæ suæ prætexeret, *lustra-*
ui vniuersa animo meo, ait Ecclesiastes, id est, diu multum-
que consideravi, quid sapienti in hac vitâ conduceret, ut
congruenter naturæ ac rationi viveret: ac rursus quid
esset inter tot mala huius mundi, inter tot offendicula,
tot pericula, tot vitæ scopulos, tot laqueos, denique in-
ter tot irritamenta malorum, & fomenta cupiditatum,
in quo maximè cespitarent ac laberentur stulti, quo ge-
nere impietatis aut malitiæ maximè peruerterentur, ad
quos scopulos maximè alliderentur, & quibus laqueis
maximè caperentur imprudentes. Et quid tandem inue-
nit quod malorum omnium caput esse pronuntiaret?
Ipsam consulite, ipsam audite.